

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020

Opracowanie dokumentu

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020 została wypracowana przez Zespół Roboczy ds. Aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brusy.

Skład Zespołu:

Przewodniczący:	Witold Ossowski
Zastępca Przewodniczącego:	Krzysztof Gierszewski
Asystent Aktualizacji Strategii:	Ewa Mochol

Członkowie:	Jacek Bruski
	Olgierd Chylewski
	Jacek Domozych
	Jan Gadzała
	Marek Jażdżewski
	Zbigniew Lemańczyk
	Piotr Napiątek
	Michał Przytarski
	Mariola Rodzeń
	Robert Skórczewski
Paweł Wolter	

Koordynator:	Mariusz Czepczyński
--------------	---------------------

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp

2. Proces aktualizacji Strategii

3. Tendencje przemian i analiza SWOT Miasta i Gminy Brusy

3.1. Społeczność

3.2. Przedsiębiorczość

3.3. Natura

4. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020

4.1. Wizja

4.2. Priorytety, cele strategiczne i szczegółowe

5. System wdrażania Strategii – Programy Operacyjne na lata 2008 – 2013

5.1. Oświata i wykształcenie

5.2. Sport i turystyka

5.3. Bezpieczeństwo

5.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zdrowie

5.5. Mieszkania i rewitalizacja

5.6. Drogi i infrastruktura

5.7. Rolnictwo i ochrona środowiska

5.8. Wsparcie przedsiębiorczości

5.9. Promocja, kultura i tożsamość

1. Wstęp

Przedstawiamy Państwu Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020. Niniejsze opracowanie jest aktualizacją Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta i Gminy Brusy przygotowanego w 2000 roku.

Celem przygotowanej strategii jest określenie kierunków, w jakich chcemy albo zmieniała się nasza Gmina i Miasto w nadchodzących latach, spełniając oczekiwania możliwie największej liczby mieszkańców, zarówno obecnych, jak i przyszłych. Chcemy świadomie i kompetentnie sterować zachodzącymi w Brusach procesami, które mają służyć realizacji długofalowych celów strategicznych, zgodnych z przyjętą wizją. Wspólnie z mieszkańcami i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju określamy kierunki tych przekształceń, optymalnie wykorzystując walory i zasoby Miasta i Gminy.

Strategia pozostaje kompromisem pomiędzy różnymi grupami interesów. Ma przyczynić się do koordynacji działań podejmowanych z inicjatywy różnych grup mieszkańców i podmiotów, w sposób, który zapewni efektywne wykorzystanie możliwości i potencjału i wielostronne korzyści. Chcemy także, aby niniejsza Strategia stała się podstawą wyznaczania innych planów związanych z gospodarką przestrzenną i planami sektorowymi.

Proces aktualizacji Strategii oraz dopasowywania jej do nowych uwarunkowań wynika z dynamiki procesów społecznych i gospodarczych, zachodzących w Polsce i Europie pod koniec XX i na początku XXI wieku. Zmiany, wynikające z wejścia Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku, reformy administracyjnej z 1999 roku, a także inne dokumenty programowe, zwłaszcza Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego, Narodowy Plan Rozwoju i Strategia Lizbońska, stawiają liczne, nowe wyzwania przed mieszkańcami i samorządem, do których należy przystosować zapisy zawarte w dokumentach programowych Miasta i Gminy. Zachodzące w Mieście i Gminie Brusy przemiany demograficzne, społeczne, a także gospodarcze i kulturowe, wymuszają dostosowanie lokalnych planów rozwoju do nowych zjawisk, takich jak narastające wzrastająca mobilność mieszkańców i migracje, praktyczny zanik bezrobocia, otwarcie rynków pracy oraz zmian stylów życia i oczekiwań mieszkańców. Miasto i Gmina wkroczyły w kolejne tysiąclecie, którego początek charakteryzuje się dynamicznym postępem technologicznym, głębokimi procesami globalizacyjnymi oraz niespotykanym wcześniej tempem tych zmian. Nie pozostają one bez wpływu na środowisko społeczne i gospodarcze, w którym żyją mieszkańcy Brus i okolic. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stawia przed nami nowe wyzwania i stwarza nowe możliwości. Dostępne fundusze strukturalne są wielką szansą na rozwój lokalny. Biorąc pod uwagę aktualne warunki ekonomiczne, społeczne i polityczne oraz oczekiwania mieszkańców należało zweryfikować przyszłą wizję miasta, priorytety oraz wyznaczyć cele rozwoju lokalnego. Naszym zadaniem było wyznaczenie celów i wskazanie metod ich realizacji, przy wykorzystaniu potencjału społecznego i gospodarczego oraz bogactwa kulturowego i przyrodniczego.

Prezentowana Strategia wyznacza główne kierunki rozwoju Miasta i Gminy Brusy, wśród których za szczególnie ważne uznaliśmy: poprawę jakości życia mieszkańców, wspieranie przedsiębiorczości oraz ochrona zasobów przyrodniczych. Syntezy istniejących dokumentów, analizy kierunków przemian oraz publiczne debaty i dyskusje, stały się podstawą do przededefiniowania wizji rozwoju, priorytetów, celów strategicznych i szczegółowych oraz programów operacyjnych.

Głównymi twórcami Strategii są mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy, albowiem niniejszy dokument powstawał we współpracy z przedstawicielami środowisk reprezentujących wszystkie sfery życia miasta oraz zainteresowanymi mieszkańcami. Liczymy na dalszy aktywny udział mieszkańców, organizacji,

przedsiębiorców i wszystkich zainteresowanych środowisk w realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020.

Strategia nie jest zapisem życzeń czy marzeń, ani listą zadań własnych urzędu. Wskazuje ona optymalne kierunki rozwoju, zaś plany operacyjne pokazują, jak zakładane cele będziemy realizować. Stawiamy sobie ambitne i dalekosiężne cele, wyznaczamy narzędzia ich realizacji i wierzymy, że wprowadzenie w życie Strategii przyczyni się do trwałego, harmonijnego, zrównoważonego i efektywnego rozwoju Miasta i Gminy Brusy. Chcemy, żeby nasza gmina była zamożną, przyjazną gminą, w którym dobrze się mieszka, pracuje i wypoczywa. Dołożymy starań, aby Brusy rozwijały się harmonijnie, najlepiej wykorzystując swoje walory i możliwości, eliminując ograniczenia i zagrożenia.

2. Proces aktualizacji Strategii

W celu rewizji zapisów Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta i Gminy Brusy z 2000 roku i aktualizacji dokumentu Burmistrz Brus powołał Zespół Roboczy ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brusy. Przedmiotem prac zespołu była analiza poszczególnych obszarów życia Miasta i Gminy, w tym szczegółowej analizy SWOT. W oparciu o zasadę partnerstwa społecznego, w pracach nad aktualizacją Strategii wzięli także udział przedstawiciele środowisk biznesowych, społecznych oraz mieszkańcy Miasta i Gminy.

W pracach nad aktualizacją Strategii brało udział łącznie ponad 1100 mieszkańców Miasta i Gminy Brusy, co stanowi niespełna 10% wszystkich mieszkańców. Tak wysoki stopień zaangażowania lokalnej społeczności w tworzenie Strategii Rozwoju świadczy o dużym i rzadko spotykanym poziomie odpowiedzialności mieszkańców za przyszły rozwój gminy. W pracach nad Strategią wzięli udział przedstawiciele organizacji gospodarczych i społecznych, urzędnicy, radni, przedsiębiorcy, uczniowie. W ramach prac przygotowawczych zorganizowaliśmy debatę strategiczną w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Brusach, debatę publiczną oraz wywiady z kluczowymi liderami lokalnymi Miasta i Gminy. Szczególnie ważnym elementem społecznych konsultacji była przygotowana ankieta, dostępna w wielu punktach na terenie Miasta i Gminy oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Łącznie opracowano ponad 1000 ankiet. W konsekwencji sformułowane zostały propozycje celów strategicznych, celów szczegółowych oraz wskazania i rekomendacje dla przygotowywanych sposobów wdrażania Strategii poprzez Programy Operacyjne. Ważnym elementem procesu tworzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Brusy była aktywizacja młodszego pokolenia mieszkańców, którzy w nieodległej przyszłości będą beneficjentami podejmowanych w najbliższych latach działań. W prace nad aktualizacją Strategii włączyli się także najmłodszy mieszkańcy gminy, którzy swoje wizje miasta i gminy Brusy w przyszłości wyrażali w konkursie plastycznym *'Brusy 2020. Moje miasto, moja gmina w XXI wieku'*. W oparciu o uzyskany materiał Zespół Roboczy ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brusy dokonał ostatecznego wyboru celów oraz sformułował listę 9 Programów Operacyjnych.

W ostatnich 7 latach zrealizowano wiele zadań z poprzedniej strategii. Prezentowana, zmodyfikowana Strategia rozwija i uzupełnia zapisy strategii z 2000 roku. Zmiany dotyczą przede wszystkim sformułowania zasadniczych celów i wizji, ich konkretyzacji oraz wyraźnego oddzielenia planowania strategicznego od operacyjnego, przy nieznacznych zmianach merytorycznych. Przeformułowaniu uległ zarówno cel kierunkowy, jak i wizja miasta. Skróceniu uległ zapis wizji, ograniczono liczbę zasadniczych priorytetów z pięciu do trzech oraz wyraźnie zmniejszono liczbę celów strategicznych. Dodatkowo, trzy poziomy celów określonych w 2000 roku zastąpiono celami strategicznymi i szczegółowymi. Odeszliśmy także od wariantów realizacji, skupiając się na wszystkich najważniejszych celach, koniecznych do realizacji i prawidłowego funkcjonowania Miasta i Gminy.

Zaktualizowany dokument wyznacza jasną i zwięzłą wizję rozwoju Miasta i Gminy Brusy oraz w sposób jednoznaczny określa priorytety i cele, które w ciągu najbliższych lat chcemy osiągnąć. Realizacji tak wyznaczonych celów służyć będą Programy Operacyjne, Przedsięwzięcia i Zadania, ściśle powiązane z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.

3. Tendencje przemian i analiza SWOT Miasta i Gminy Brusy

Zachodzące w ostatnich latach dynamiczne zmiany społeczne i gospodarcze wpływają pośrednio i bezpośrednio na kierunki, szanse i możliwości rozwoju lokalnego gmin w Polsce. Procesowi temu towarzyszą także nowe jakościowo zagrożenia i nowe ścieżki rozwoju. Tendencje przemian są podsumowane przez jedną z podstawowych metod analitycznych, wykorzystywanych do oceny i waloryzacji lokalnego potencjału i rozwoju. Analiza SWOT¹, polegająca na ewaluacji stron mocnych i słabych, którymi obecnie cechuje się Miasto i Gmina z przyszłymi, możliwymi szansami i zagrożeniami, jest często wykorzystywana w planowaniu strategicznym. W 2000 roku, w ramach Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta i Gminy Brusy, przygotowano ocenę potencjału Miasta i Gminy, której syntezą było zestawienie mocnych i słabych stron oraz szans rozwojowych i zagrożeń. Przedstawione poniżej zestawienie powstało w wyniku syntezy zarówno przygotowanej w 2000 roku analizy, jak i prac Zespołu Roboczego, dyskusji i spotkań, organizowanych w 2007 roku. Celem przeprowadzenia analizy SWOT jest określenie zasadniczych czynników warunkujących rozwój miasta oraz możliwych kierunków jego dalszego przekształcania. Strategia powinna dążyć do takiego sformułowania wizji, misji i celów, aby najlepiej możliwe spożytkować mocne strony miasta, minimalizować jego słabości, wykorzystać nadarzające się szanse oraz unikać potencjalnych zagrożeń.

Gmina Brusy położona jest w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie chojnickim, na obszarze Ziemi Zaborskiej. Miasto i Gmina Brusy zajmują niespełna 401 km², co plasuje ją wśród trzech największych gmin na terenie województwa pomorskiego, obok Miasta i Gminy Miastko oraz Gminy Chojnice. Grunty rolne zajmują ok. 31 % powierzchni, lasy 56 %, zaś wody powierzchniowe 6,5 %. Obecnie gmina składa się z 23 sołectw i 2 osiedli na terenie miasta Brusy.

3.1. Społeczność

Podstawowym atutem miasta czy gminy jest społeczność lokalna, będąca podmiotem wszelkich działań o charakterze społecznym czy gospodarczym. Stan, struktura, aktywność i aspiracje mieszkańców są zasadniczymi czynnikami, które bezpośrednio wpływają zarówno na kierunki dalszego rozwoju miasta, jak i na możliwości realizacji zakładanych celów.

W Mieście i Gminie Brusy pod koniec 2007 r. mieszkało 13648 osób, z czego 4762 w mieście Brusy. Do innych większych miejscowości, zamieszkałych przez ponad 500 osób należą Leśno, Lubnia, Czyczykowy, Kosobudy oraz Zalesie i Męcikał. Gęstość zaludnienia w poszczególnych częściach gminy jest bardzo zróżnicowana. Najwyższa gęstość notowana jest na terenie miasta Brusy - 891 osób/km². Dla pozostałej części gminy wielkości te kształtują się na poziomie 21 osób/km², przy czym najniższe wielkości zaludnienia występują na terenach leśnych w północno - zachodniej części gminy. W ostatnich kilku latach liczba ludności w gminie wykazuje tendencję wzrostu, spowodowaną zarówno dodatnim, wysokim przyrostem naturalnym, jak i zahamowaniem odpływu mieszkańców do większych miast. Struktura demograficzna Brus cechuje się znaczącym udziałem ludzi młodych, wyraźnie wyższym niż w wielu innych gminach województwa. Aktywność społeczna mieszkańców wyróżnia gminę wśród innych gmin regionu i kraju: duża frekwencja wyborcza oraz aktywność organizacji społecznych i gospodarczych świadczą o kreowaniu podstaw społeczeństwa obywatelskiego na terenie Miasta i

Gminy. Aktywność społeczna przejawia się nie tylko w sferze politycznej. Samorząd bierze aktywny udział w pracach wielu organizacji i instytucji, których celem jest wsparcie lokalnych inicjatyw.

Mimo, że poziom wykształcenia w gminie mierzony udziałem osób z wyższym wykształceniem nie należy do najwyższych, do od kilku lat następuje jego wyraźny wzrost. Rozwinięta sieć szkół podstawowych, na którą w 2007 roku składało się 11 placówek, wynika ze znacznego obszaru gminy i niewielkiej gęstości zaludnienia. System oświaty jest uzupełniany przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Brusach, przechodząc przy tym systematyczne zmiany jakościowe, przejawiające się w poprawie poziomu nauczania, wyposażeniu szkół oraz wzrostu dostępu do internetu.

Bezrobocie w gminie Brusy wykazuje od 2003 roku stałą tendencję spadkową, wynikającą zarówno z odpływu bezrobotnych i potencjalnych bezrobotnych, głównie do innych krajów Unii Europejskiej, a także ze wzrostu gospodarczego i generowanych nowych miejsc pracy. W porównaniu z rekordowym 2003 rokiem, liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła niemal o połowę, do 958 w 2007 r.

Rozwój budownictwa na terenie gminy jest bezpośrednio powiązany z koniunkturą gospodarczą kraju i regionu. Po wyraźnym ograniczeniu budownictwa pod koniec lat 90-tych nastąpił wzrost liczby oddanych do użytku mieszkań, z 11 w roku 2000 do 38 w 2007 roku. Rozwój budownictwa powiązany jest z poprawą i rozwojem infrastruktury technicznej. Rozbudowano sieć wodociągów i kanalizacji na terenie gminy, co jest szczególnie trudnym zadaniem przy znacznym obszarze i niewielkiej gęstości zaludnienia. Długość wodociągowej sieci rozdzielczej wzrosła ze 100 km w 2000 roku do ponad 150 w 2007, zaś długość sieci kanalizacyjnej wzrosła w tym samym okresie niemal czterokrotnie, z 17,8 km w 2000 roku do niespełna 70 km w roku 2007.

Opieka medyczna i profilaktyka zdrowia są ważnym elementem wpływającym na poziom i jakość życia. Gmina od kilku lat dotuje badania profilaktyczne mieszkańców, mające na celu przeciwdziałanie chorobom cywilizacyjnym. Istotną rolę w propagowaniu zdrowego stylu życia mają możliwości aktywnego wypoczynku i uprawiania sportu. Wzrasta liczba obiektów sportowych, klubów i sekcji sportowych oraz osób uprawiających sport w Brusach i gminie.

Silne poczucie tożsamości lokalnej i regionalnej jest elementem tworzenia nowoczesnego, podmiotowego i obywatelskiego społeczeństwa gminy, regionu, Polski i Europy. Tożsamość lokalna oparta jest w Brusach na tradycji kaszubskiej, a w szczególności jej specyficznej odmianie, określanej nazwą kultury zaborskiej. Lokalne unikatowe zwyczaje, tradycje, folklor, są wzmacniane przez walory krajobrazu kulturowego, którego szczególnymi elementami są zabytkowe kościoły w Brusach, Leśnie i Kosobudach, cmentarze a także zabytkowe obiekty budownictwa ludowego w tym galeria twórcy ludowego Józefa Chełmowskiego w Brusach (Jaglie). Szczególną rolę pełni rezerwat archeologiczny w Leśnie, obejmujący cmentarzysko kurhanowe z X - VIII w. p.n.e. Na terenie gminy Brusy organizowane jest szereg imprez kulturalnych, sportowo - rekreacyjnych o znaczeniu regionalnym i lokalnym, z których najważniejsze to:

- Międzynarodowy Festiwal Folkloru
- Zawody konne w ramach Pomorskiej Ligi Jeździeckiej
- spływy kajakowe rzeką Brdą, Zbrzycą i Kulawą,
- imprezy regionalne, jak pieczenie chleba w Widnie czy piknik gocki w Leśnie.

¹ Nazwa analizy SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich wyrazów *Strengths* (mocne strony) *Weaknesses* (Słabe Strony) *Opportunities* (Szanse) i *Threats* (zagrożenia)

Analiza SWOT dla społeczności lokalnej Miasta i Gminy Brusy:

■ **Mocne Strony**

- Duża aktywność społeczna
- Tradycja i kultura kaszubska
- Relatywnie dobry poziom zaopatrzenia w media
- Funkcjonujące programy profilaktyki zdrowotnej
- Wysoki poziom bezpieczeństwa
- Dobre wyposażenie placówek oświatowych
- Nauka języków obcych i kaszubskiego
- Ponadregionalne imprezy kulturalne
- Młode i dynamiczne społeczeństwo
- Tradycyjna gościnność
- Relatywnie duży potencjał demograficzny na terenie Zaborów
- Wysoka atrakcyjność rezydencjalna
- Stabilne preferencje polityczne mieszkańców
- Dodatni przyrost naturalny
- Stały przyrost liczby mieszkań

■ **Słabe Strony**

- Słabe wykształcenie
- Małozróżnicowana oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna
- Niskie dochody mieszkańców
- Słaby rozwój infrastruktury komunalnej, zwłaszcza w obszarach wiejskich
- Duże rozproszenie zabudowy
- Niedostosowanie obiektów i infrastruktury dla osób niepełnosprawnych
- Niedobór mieszkań komunalnych
- Brak dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej
- Trudności lokalowe policji
- Niewystarczająca infrastruktura oświatowa
- Ujemne saldo migracji
- Ograniczony dostęp do internetu i słaby zasięg telefonii komórkowej
- Relatywnie duży udział mieszkańców o niskim dochodzie

■ **Szanse**

- Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, w tym fachowego
- Rozwój systemu opieki nad osobami starszymi
- Poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych
- Wzrost aktywności społecznej
- Rozwój zabudowy regionalnej
- Wzrost więzi lokalnych i tożsamości terytorialnej
- Umocnienie kultury kaszubskiej
- Powrót młodych i wykształconych mieszkańców

- Zwiększenie dostępu do infrastruktury technicznej, w tym internetu, gazu ziemnego, kanalizacji

▫ **Zagrożenia**

- Emigracja znacznej części młodych i wykształconych mieszkańców
- Starzenie się społeczeństwa
- Utrzymanie się niskich zarobków
- Wzrost bezrobocia wśród osób starszych
- Niekontrolowany rozwój zabudowy, podnoszący koszty infrastruktury
- Masowe migracje prowadzące do rozluźnienia więzów lokalnych i spadku znaczenia kultury kaszubskiej
- Zanik autentycznej kultury regionalnej i wzrost instytucjonalizmu
- Rozwój nieatrakcyjnych form budownictwa
- Wzrost zanieczyszczenia może prowadzić do obniżenia atrakcyjności mieszkaniowej

3.2. Przedsiębiorczość

Rozwój gospodarczy miasta jest jednym z kluczowych czynników decydujących o zadowoleniu i materialnych podstawach życia mieszkańców. Sytuacja gospodarcza, struktura i kierunki przemian, zarówno makro- jak i mikroekonomicznych, wpływają na możliwości rozwoju i transformacji regionu. Gospodarka Miasta i Gminy Brusy jest w trakcie istotnych przemian jakościowych i strukturalnych, przy czym nadal pozostaje oparta na rolnictwie, przemyśle przetwórczym oraz rozwijającej się turystyce.

Warunki do rozwoju rolnictwa należą do trudnych, głównie z uwagi na słabe gleby, niemal wyłącznie poniżej IV klasy bonitacyjnej, przy czym gleby najszabsze, klasy VI stanowią jedną trzecią ogółu gruntów rolnych na terenie gminy. Ponad 95 % użytków rolnych należy do indywidualnych gospodarstw rolnych, przy czym istnieje wiele gospodarstw nastawionych na 1 charakter produkcji. Średnie gospodarstwo rolne liczy 8,31 ha. Osiągane wyniki w produkcji roślinnej i zwierzęcej, struktura indywidualnych gospodarstw rolnych, poziom wykształcenia ich użytkowników, stosunkowo słabo rozwinięta specjalizacja i niestabilizowany rynek rolny powodują niską towarowość wielu gospodarstw rolnych. Natomiast część gospodarstw rolnych wyspecjalizowana jest w produkcji m.in. mleka oraz trzody chlewnej. Na terenie gminy działają pierwsze grupy producencie, zrzeszające rolników i ułatwiające im sprzedaż produktów rolnych. Ze względu na duży udział w ogólnej strukturze gleb użytków rolnych o niskiej urodzajności, przewiduje się stopniowe ich zalesianie.

Najważniejszą osią komunikacyjną miasta i gminy jest droga nr 235 Chojnice – Brusy - Korne. Mniejsze znaczenie mają drogi Lubnia - Wiele - Czersk, Brusy - Czersk, Konarzyny - Drzewicz - Brusy. Stan dróg na terenie gminy ulega systematycznej poprawie, na którą składa się zarówno kładzenie nawierzchni utwardzonych, naprawę istniejących dróg oraz stosowanie nowych rozwiązań, takich jak rondo, usprawniających ruch na głównej trasie przelotowej. Na terenie gminy następuje także dynamiczny rozwój ścieżek rowerowych, zarówno utwardzonych, jak i o charakterze leśnym. Lokalna linia kolejowa Chojnice - Brusy - Kościerzyna odgrywa istotną rolę w lokalnym systemie transportowym.

Walory przyrodnicze i kulturowe Brus i ich otoczenia wpływają na ich atrakcyjność turystyczną, czyniąc z miasta, a w szczególności z gminy, jedno z najważniejszych centrów turystycznych południowych Kaszub. Miasto i gmina posiadają bardzo korzystne warunki do rozwoju różnych form turystyki, a szczególnie pobytowej i kulturowej, a także krajoznawczej i aktywnej. Rozwój turystyki w gminie, w tym agroturystyki, może przyczynić się do wzrostu dochodów mieszkańców i ułatwić przekształcenia strukturalne w rolnictwie.

Handel i usługi są charakterystycznymi funkcjami miasta. Najważniejszym centrum handlowym i usługowym na terenie gminy jest miasto Brusy, gdzie koncentruje się działalność gospodarcza, kulturowa i społeczna mieszkańców gminy. Do innych większych centrów usługowych można zaliczyć Leśno, Lubnię, Czyczykowy, Kosobudy oraz Zalesie i Męcikał. Produkcja przemysłowa, a zwłaszcza przetwórstwo surowców rolnych i leśnych na terenie gminy Brusy ma ponad 100-letnią tradycję. Tartaki, młyny, rzeźnie, mleczarnie oraz zakłady przetwórstwa grzybów i owoców leśnych stanowią tradycyjny sektor przedsiębiorczości lokalnej, uzupełniony w ostatnich latach o kowalstwo artystyczne. Tradycyjnym branżom od kilku lat towarzyszy rozwój nowych sektorów, w tym produkcji sprzętu sportowego, mebli, parkietu i deski podłogowej, maszyn i urządzeń. Ponadto systematycznie wzrasta liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, z 629 w 2000 roku do ponad 1000 w 2007.

Analiza SWOT przedsiębiorczości Miasta i Gminy Brusy:

■ **Mocne Strony**

- Niskie podatki lokalne
- Duża aktywność gospodarcza i lokalna przedsiębiorczość
- Rozwinięte szkolnictwo zawodowe
- Położenie na regionalnych szlakach komunikacyjnych
- Działalność rolniczych grup producenckich i specjalizacja gospodarstw rolnych
- Dobre warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego
- Bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki
- Rozwinięty sektor MŚP, w tym zakładów opartych na gospodarce leśnej
- Silnie powiązania międzynarodowe lokalnych przedsiębiorców
- Tradycje rzemiosła, zwłaszcza kowalstwa
- Bogate zasoby leśne, w tym runa
- Wzrastająca renoma Brus jako obszaru ekologicznie czystego, słynącego z lasów

■ **Słabe Strony**

- Niskie kwalifikacje pracowników
- Krótki sezon turystyczny
- Rozdrobnienie i niska dochodowość gospodarstw rolnych
- Słabe gleby i krótki okres wegetacyjny roślin
- Słabe wykorzystanie walorów turystycznych
- Peryferyjna lokalizacja wobec głównych centrów gospodarczych
- Symptomy braku rąk do pracy
- Zła jakość dróg i linii kolejowej
- Duża wrażliwość lokalnych przedsiębiorstw na wahania rynków międzynarodowych
- Brak wystarczającej bazy noclegowej

■ **Szanse**

- Wsparcie powstania i rozwoju firm
- Pozyskanie pracowników z zewnętrznych rynków pracy
- Wzrost zapotrzebowania na biopaliwa
- Modernizacja i urynkowanie gospodarstw rolnych
- Wzrost zatrudnienia i zarobków
- Rozwój rolnictwa ekologicznego
- Rozwój agroturystyki
- Dofinansowanie rolnictwa i przedsiębiorczości ze źródeł unijnych
- Marketing miejsca i wzrost popytu na lokalne towary i usługi
- Napływ kapitału z zagranicy
- Rozwój i modernizacja sieci transportowej
- Wzrost dostępności szerokopasmowego internetu
- Poprawa estetyki i krajobrazu kulturowego

▣ **Zagrożenia**

- Spadek konkurencyjności zakładów
- Umocnienie się złotego i spadek eksportu
- Wzrost kosztów energii, prowadzący do podniesienia kosztów
- Niestabilny system rynku produktów rolnych
- Napływ tanich produktów rolnych z zagranicy
- Niejasny i niestabilny system prawny
- Bankructwo przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych
- Nieelastyczność i trudność przekształceń zawodowych rolników
- Wzrost konkurencyjności innych regionów, zwłaszcza sąsiednich miast
- Konflikt funkcjonalny między rolnictwem, turystyką a produkcją przemysłową
- Niejasne regulacje prawne

3.3. Natura

Stan środowiska naturalnego jest jednym z ważniejszych elementów zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy. Gmina Brusy charakteryzuje się unikatowymi walorami przyrodniczymi, które stanowią ważną atrakcję inwestycyjną i rezydencjalną. Urozmaicona rzeźba terenu, rozległe lasy, jeziora i rzeki sprzyjają odpoczynkowi i wpływają na podwyższanie odczuwalnej jakości życia mieszkańców. Miasto i Gmina Brusy leżą na pograniczu Pojezierza Kaszubskiego i Borów Tucholskich, w jednym z najczystszych obszarów północnej Polski, znanym pod nazwą Zabory. Lasy stanowią ponad połowę obszaru gminy i są jednym z najcenniejszych walorów regionu. Bogactwo lasów, w tym owoców leśnych, grzybów, a także zwierząt i ptaków stanowi zarówno istotny atut rozwoju turystyki, a także przemysłu przetwórczego runa leśnego. Tereny leśne zajmują 22.273 ha, co stanowi 57% jej obszaru. Są to w zdecydowanej części lasy państwowe. Przeważają lasy sosnowe z domieszką brzozy i buka wykształcone przeważnie na siedliskach boru świeżego. Sprzyjającym dla użytkowania turystycznego jest wiek drzewostanów, gdyż średnia wieku wynosi ponad 60 lat. Centralna część gminy - Polana Bruska charakteryzuje się niewielką lesistością oraz znacznymi obszarami łąk i pastwisk.

Wody powierzchniowe na terenie gminy posiadają liczne walory krajobrazowe, przyrodnicze i turystyczne i koncentrują się głównie w zachodniej i północnej części gminy. Znajdują się tam 23 jeziora o powierzchni ponad 10 ha, w tym 7 jezior zajmujących powierzchnię ponad 100 ha. Do największych należą Jezioro Kruszyńskie o powierzchni 461,3 ha, Somińskie - 433,1 ha, Dybrzk - 216,5 ha oraz Trzemeszno - 184,2 ha. Do bardzo atrakcyjnych należą także rzeki takie jak: Brda, Zbrzyca, Młosina i Kulawa. Są one również szlakami kajakowymi m. in. szlak Brdy o randze międzynarodowej, łączącymi szereg jezior regionu.

Stan środowiska przyrodniczego ulega systematycznej poprawie. Szybka modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków przyczynia się do wyraźnej poprawy czystości wód. Ciągłe ograniczanie emisji pyłów i gazów do atmosfery prowadzi do spadku poziomu zanieczyszczeń powietrza w Brusach.

Tereny gminy Brusy obfitują w pomniki przyrody, enklawy środowiska o charakterze zbliżonym do naturalnego (użytki ekologiczne), zespoły przyrodniczo - krajobrazowe (torfowiska, trzcinowiska, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, skarpy, jary, wąwozy itp.) znacznie uatrakcyjniające wiejską przestrzeń turystyczną. Walory naturalne i różnorodność środowiska są chronione na terenie gminy przez liczne formy ochrony przyrody:

- część Zaborskiego Parku Krajobrazowego obejmujący północno - zachodnią część gminy,
- część Parku Narodowego "Bory Tucholskie" z otuliną w południowo - zachodniej części gminy,
- obszary Natura 2000: OSO Ptaków "Wielki Sandr Brdy" oraz projektowane do włączenia do sieci Natura 2000: OSO "Bory Tucholskie, SOO Siedlisk "Sandr Brdy", "Bór Chrobotkowy", "Młosino",
- rezerwat florystyczny "Jezioro Nawionek" ,
- rezerwat florystyczny "Bór Chrobotkowy" ,
- rezerwat torfowiskowy "Bagno Stawek" ,
- rezerwat torfowiskowy "Piecki",
- rezerwat faunistyczny "Jezioro Laska",
- obszary chronionego krajobrazu (Północny i Chojnicko - Tucholski),

- użytki ekologiczne.

Analiza SWOT środowiska przyrodniczego Miasta i Gminy Brusy:

▫ **Mocne Strony**

- Atrakcyjne zasoby leśne i jeziora
- Dobra i tradycyjna gospodarka leśna
- Różnorodność przyrodnicza / gatunkowa
- Zróżnicowane formy ochrony przyrody
- Istniejąca infrastruktura hydrotechniczna
- Funkcjonowanie gospodarki ściekowej oraz segregacji odpadów
- Czyste powietrze, woda i gleby
- Funkcjonujące programy edukacji ekologicznej

▫ **Słabe Strony**

- Brak planów ochrony obszarów chronionych
- Niespójne uregulowania prawne
- Monokultura lasów sosnowych
- Zagrożenia dla gatunków rodzimych
- Złe utrzymanie obiektów melioracyjnych
- Zbyt duża presja na obszary leśne, w tym chronione
- Przystarzałe systemy grzewcze
- Słabo rozwinięta kanalizacja

▫ **Szanse**

- Utworzenie rezerwatu Biosfery
- Wsparcie finansowe i prawne UE i Państwa w zakresie ochrony środowiska
- Wzrost świadomości ekologicznej
- Zmiana organizacji układu drogowego (obwodnica Brus)
- Rozwój racjonalnego systemu infrastruktury turystycznej
- Zwiększenie różnorodności gatunków rodzimych
- Promocja walorów naturalnych gminy
- Rozwój infrastruktury, w tym kanalizacji i wodociągów

▫ **Zagrożenia**

- Niepozyskanie środków zewnętrznych i niedoinwestowanie systemu ochrony przyrody
- Prywatyzacja lasów i egzekwowanie praw własności prowadzące do ograniczenia korzystania z lasów
- Niekontrolowany rozwój turystyki, przyczyniający się do degradacji środowiska
- Presja urbanizacji terenów atrakcyjnych
- Wzrost zanieczyszczenia środowiska
- Brak spójnego systemu ochrony przyrody w powiecie / regionie
- Wzrost negatywnej presji rolnictwa uprzemysłowionego oraz produkcji przemysłowej na środowisko naturalne

4. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Brusy do roku 2020 opiera się na wskazaniu zasadniczych celów i kierunków rozwoju Miasta i Gminy. Fundamentalnym założeniem wyjściowym strategii jest takie planowanie rozwoju miasta, które zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, stworzy podstawy do długofalowej poprawy jakości życia.

Wizja, priorytety oraz cele strategiczne i szczegółowe są wynikiem społecznej dyskusji nad przyszłością Miasta i Gminy Brusy. Wizja przedstawia docelowy wizerunek miasta i gminy w 2020 roku, natomiast cele strategiczne posiadają charakter ogólny i określają pożądane działania i dążenia, możliwe do zrealizowania w perspektywie najbliższych lat.

Wizja

Miasto i Gmina Brusy pożądanym miejscem zamieszkania o zrównowazonej i konkurencyjnej gospodarce

Priorytety, cele strategiczne i szczegółowe

➤ **Spółeczność**

Rozwój społeczny i poprawa jakości życia są podstawowymi priorytetami rozwoju lokalnego. Mieszkańcy, będący największą wartością są najważniejszym adresatem działań samorządu, którego zasadniczym zadaniem jest podnoszenie standardu życia oraz wzrost zadowolenia z miejsca zamieszkania.

- **Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy**
 - Unowocześnianie systemu wielostopniowej edukacji
- **Poprawa jakości i warunków zamieszkania**
 - Poprawa warunków mieszkaniowych i dostępności do infrastruktury technicznej
 - Poprawa estetyki i optymalizacja wykorzystania przestrzeni
 - Promocja zdrowego stylu życia
- **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**
 - Wspomaganie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- **Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego, lokalnej tożsamości i kultury**
 - Wspieranie organizacji i inicjatyw społecznych
 - Wspieranie rozwoju instytucji i imprez kulturalnych
 - Wzrost roli Brus jako głównego centrum kultury kaszubskiej na terenie Zaborów

➤ **Przedsiębiorczość**

Rozwój przedsiębiorczości, w tym przetwórstwa, rolnictwa i turystyki jest zasadniczym czynnikiem warunkującym spełnienie podstawowych, bytowych potrzeb mieszkańców. Nowoczesna i dynamiczna gospodarka oraz przedsiębiorczy mieszkańcy stanowią bazę do wzrostu dobrobytu i poprawy sytuacji materialnej.

- **Rozwój sektora przedsiębiorstw**
 - Rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich firm
 - Wspieranie innowacyjności w gospodarce

- Wsparcie przemysłu przetwórczego bazującego na lokalnych zasobach leśnych i rolnych
- **Wspieranie rozwoju rolnictwa**
 - Rozwój rolnictwa zrównoważonego / ekologicznego
 - Wspieranie przekształceń gospodarstw rolnych
- **Rozwój turystyki i rekreacji**
 - Wzrost potencjału turystycznego i tworzenie nowych produktów turystycznych
 - Wspieranie rozwoju infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej
 - Rozwój agroturystyki
- **Kreowanie marki 'Brusy'**
 - Tworzenie systemu spójnej promocji miasta i gminy

➤ **Natura**

Środowisko przyrodnicze, a w szczególności miejscowe lasy, rzeki, jeziora, czyste powietrze, wraz ze światem roślinnym i zwierzęcym jest czynnikiem wyróżniającym miasto i gminę Brusy od wielu innych gmin i pozostaje jej największym atutem. Zrównoważone wykorzystanie lokalnych zasobów może przyczynić się do wzrostu konkurencyjności gminy, zarówno gospodarczej, jak i społecznej.

- **Ochrona środowiska przyrodniczego**
 - Podnoszenie świadomości ekologicznej
 - Ochrona i odnawianie walorów przyrodniczych
 - Inwestycje ograniczające szkodliwy wpływ gospodarki na środowisko
 - Ochrona rodzimej różnorodności gatunkowej

5. System wdrażania Strategii – Programy Operacyjne na lata 2008 – 2013

Sprawna realizacja celów i założeń Strategii jest najważniejszym zadaniem stojącym przed Urzędem Miejskim w Brusach. Wymusza ona reorganizację struktur i służb miejskich pod kątem programów i zadań wynikających z celów strategicznych i programów operacyjnych. W celu wdrożenia strategii konieczne jest zbudowanie systemu zarządzania strategicznego, na który składają się w szczególności: przygotowanie precyzyjnych opisów programów operacyjnych, wyznaczenie osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych programów operacyjnych i przedsięwzięć realizacyjnych, zapewnienie odpowiednich zasobów finansowych i organizacyjnych oraz bieżący monitoring realizacji założonych celów. Strategia musi być „żywym” dokumentem, z którym identyfikują się mieszkańcy, w tym przede wszystkim osoby i jednostki odpowiedzialne za jej realizację. Szczególnie istotne jest jednak przejście z poziomu ogólnie sformułowanych celów strategicznych na poziom realizacyjny.

System wdrażania Strategii opiera się na Programach Operacyjnych, bezpośrednio powiązanych z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym oraz innymi dokumentami o charakterze wykonawczym, w które wpisane są zasadnicze elementy finansowania Planów Operacyjnych. Programy są częścią planowania strategicznego, wynikającego z przyjętej Strategii Rozwoju i założonych celów. Są one podstawowym narzędziem, umożliwiającym realizację celów strategicznych i szczegółowych Miasta i Gminy. Każdy z programów realizuje co najmniej jeden z celów strategicznych, a zazwyczaj poszczególne programy wynikają z wypełniania kilku celów. Przedstawione poniżej programy operacyjne obejmują okres 2008 – 2013, przy czym zakłada się, że większość z tych programów będzie kontynuowana w latach następnych. Każdy z Programów Operacyjnych będzie zarządzany przez koordynatora Programu, który będzie odpowiedzialny za całokształt działań, poczynwszy od opracowania szczegółów Programu, poprzez zorganizowanie odpowiedniej struktury oraz zasobów realizacyjnych, skończywszy na monitoringu postępu i zaprezentowaniu rezultatów Programu.

W celu sprawnego wdrażania przyjętych celów Strategii, opracowano 9 sektorowych Programów Operacyjnych. Każdy z Programów ma przyporządkowane cele strategiczne i szczegółowe realizowane w ramach Programu, powiązania z innymi Programami, listę partnerów zaangażowanych w realizację Programu, zgodność z regionalnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi, przewidywane mierzalne rezultaty, identyfikacja beneficjentów programu, nazwisko koordynatora programu oraz listę Przedsięwzięć Realizacyjnych, w ramach każdego z Programów. Ponieważ Strategia obejmuje wszystkie obszary życia Miasta i Gminy, realizacja Programów Operacyjnych wymagać będzie współpracy jednostek organizacyjnych Miasta z partnerami publicznymi i prywatnymi. Postanowienia Strategii będą też realizowane w ścisłym porozumieniu z aktywnie działającymi organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami i mieszkańcami.

Konieczne jest wdrożenie systemu stałego monitoringu realizacji strategii oraz badanie postępu prac w ramach poszczególnych programów operacyjnych. System ten powinien umożliwiać analizę stopnia realizacji poszczególnych celów i zadań oraz ocenę pracy koordynatorów. Każdego roku do końca marca władze gminy powinny przygotować sprawozdanie z realizacji Strategii w poprzednim roku. Strategia powinna zostać poddana weryfikacji i aktualizacji w 2013 roku.

W niniejszym dokumencie sformułowano 9 Programów Operacyjnych, które odnoszą się do wszystkich celów strategicznych.

Nazwa programu: Oświata i wykształcenie		Numer programu: 1
Powiązanie z innymi Programami <ul style="list-style-type: none"> o Sport i turystyka o Bezpieczeństwo o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zdrowie o Rolnictwo i ochrona środowiska o Wsparcie przedsiębiorczości o Promocja, kultura i tożsamość 		Potencjalni partnerzy <ul style="list-style-type: none"> o Kuratorium Oświaty o Szkoły na terenie Gminy o Inne szkoły o Starostwo Powiatowe o Gminy sąsiednie
Cele Strategii realizowane przez Program <ul style="list-style-type: none"> o Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy o Unowocześnianie systemu wielostopniowej edukacji o Rozwój społeczeństwa obywatelskiego o Promocja zdrowego stylu życia o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu o Wzmacnianie tożsamości kaszubskiej i rozwój kultury o Wspieranie rozwoju instytucji i imprez kulturalnych o Wspieranie rozwoju rolnictwa o Rozwój turystyki i rekreacji o Podnoszenie świadomości ekologicznej 		Korzyści bezpośrednie <ul style="list-style-type: none"> o Doskonalenie spójnego systemu kształcenia, wychowania, opieki i profilaktyki dla dzieci i młodzieży o Uczynienie ze szkoły centrum życia środowiskowego o Wzrost dostępności i jakości różnych form kształcenia ustawicznego o Wzrost poziomu wykształcenia o Wzrost poziomu nauczania w szkołach
Rola Urzędu <ul style="list-style-type: none"> o Wsparcie organizacyjne o Wsparcie finansowe 		Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> o Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy
Przedsięwzięcia realizacyjne <p>1.1. Poprawa jakości nauczania</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powszechny dostęp do edukacji przedszkolnej • Poprawa bazy lokalowej • Stworzenie warunków do rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży • Programy dla uczniów wybitnie uzdolnionych • Upowszechnianie nauki języków obcych <p>1.2. Restrukturyzacja sieci placówek oświatowych</p> <p>1.3. Promocja kształcenia ustawicznego</p>		Przewidywane mierzalne rezultaty <ul style="list-style-type: none"> o Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców o Wzrost liczby mieszkańców kontynuujących naukę, przekwalifikujących się i doskonalących o Spadek liczby bezrobotnych mieszkańców, w tym absolwentów o Wzrost odsetka absolwentów szkół średnich kontynuujących naukę w uczelniach wyższych o Poprawa wyników egzaminów zewnętrznych

Nazwa programu: Sport i turystyka		Numer programu: 2
Powiązanie z innymi Programami		Potencjalni partnerzy

<ul style="list-style-type: none"> o Oświata i wykształcenie o Bezpieczeństwo o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zdrowie o Drogi i infrastruktura o Rolnictwo i ochrona środowiska o Promocja, kultura i tożsamość 	<ul style="list-style-type: none"> o Parki (Zaborski Park Krajobrazowy, Park Narodowy „Bory Tucholskie”) o Nadleśnictwa o LGD „Sandry Brdy” o Organizacje, kluby i stowarzyszenia sportowe o Starostwo Powiatowe o Firmy turystyczne o Gminy z Powiatu Chojnickiego o Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna o Stowarzyszenie Turystyczne „Kaszuby” o Lokalni twórcy o Szkoły z terenu miasta i gminy Brusy
<p>Cele Strategii realizowane przez Program</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poprawa estetyki i optymalizacja wykorzystania przestrzeni o Promocja zdrowego stylu życia o Wzmacnianie tożsamości kaszubskiej i rozwój kultury o Wspieranie rozwoju instytucji i imprez kulturalnych o Wzrost roli Brus jako głównego centrum kultury kaszubskiej na terenie Zaborów o Rozwój turystyki i rekreacji o Wzrost potencjału turystycznego i tworzenie nowych produktów turystycznych o Wspieranie rozwoju infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej o Rozwój agroturystyki o Kreowanie marki 'Brusy' o Tworzenie systemu spójnej promocji i informacji turystycznej 	<p>Korzyści bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej o Podniesienie sprawności fizycznej mieszkańców o Zwiększenie powszechności i dostępu do różnych form aktywności ruchowej o Rozbudzenie potrzeb aktywności fizycznej o Wzrost aktywności organizacji sportowych o Zwiększenie roli gminy w promocji zdrowia o Promocja nowych produktów turystycznych o Stworzenie zróżnicowanych pakietów turystycznych (biznes, kultura, rekreacja, dzieci, młodzież i inne) o Zwiększenie liczby turystów o Zwiększenie wpływów z turystyki
<p>Rola Urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Wsparcie organizacyjne o Wsparcie finansowe 	<p>Beneficjenci</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy o Turyści o Przedsiębiorcy
<p>Przedsięwzięcia realizacyjne</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Modernizacja bazy sportowej i rekreacyjnej 2.2. Zwiększenie dostępności obiektów sportowo – rekreacyjnych 2.3. Organizacja masowych i wyczynowych imprez sportowo – rekreacyjnych 2.4. Wspieranie inicjatyw sportowych 2.5. Zintegrowany System Promocji i Informacji Turystycznej 2.6. Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej 2.7. Wspieranie lokalnych produktów turystycznych 2.8. Rozwój agroturystyki 	<p>Przewidywane mierzalne rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> o Wzrost liczby mieszkańców korzystających z obiektów sportowych o Wzrost liczby turystów o Wzrost liczby imprez sportowych o Wzrost liczby turystów w sezonie o Wzrost liczby turystów poza sezonem o Wzrost przychodów z turystyki o Wzrost miejsc pracy w sektorze turystycznym

Nazwa programu: Bezpieczeństwo	Numer programu: 3
<p>Powiązanie z innymi Programami</p> <ul style="list-style-type: none"> o Oświata i wykształcenie 	<p>Potencjalni partnerzy</p> <ul style="list-style-type: none"> o Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Chojnicach

<ul style="list-style-type: none"> o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zdrowie o Mieszkania i rewitalizacja o Drogi i infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> o Komenda Powiatowa Policji w Chojnicach o Starostwo Powiatowe w Chojnicach o Gminna Ochotnicza Straż Pożarna w Brusach o Posterunek Policji w Brusach o WOPR o Nadleśnictwa z terenu Gminy Brusy o Placówki oświatowe
<p>Cele Strategii realizowane przez Program</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poprawa jakości i warunków zamieszkania o Poprawa warunków mieszkaniowych i dostępności do infrastruktury technicznej o Rozwój sektora przedsiębiorstw o Rozwój turystyki i rekreacji o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 	<p>Korzyści bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> o Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego o Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców o Zwiększenie bezpieczeństwa turystów o Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego o Spadek przestępczości o Poprawa i koordynacja systemu informacji kryzysowej
<p>Rola Urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Wsparcie organizacyjne o Wsparcie finansowe 	<p>Beneficjenci</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy o Turyści
<p>Przedsięwzięcia realizacyjne</p> <p>3.1. Wsparcie dla działań policji i straży pożarnej</p> <p>3.2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa</p> <p>3.3. Bezpieczne drogi i wody</p> <p>3.4. Bezpieczna Rodzina</p> <p>3.5. Prewencja kryminalna i pożarowa</p> <p>3.6. Centrum Zarządzania Kryzysowego.</p>	<p>Przewidywane mierzalne rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> o Zmniejszenie liczby śmiertelnych ofiar w wypadkach drogowych o Spadek przestępczości o Zwiększenie wskaźnika wykrywalności przestępstw o Zwiększenie społecznego zaufania do działań policji o Wzrost poczucia bezpieczeństwa o Zwiększenie liczby oświetlonych ulic i placów

Nazwa programu: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zdrowie		Numer programu: 4
<p>Powiązanie z innymi Programami</p> <ul style="list-style-type: none"> o Oświata i wykształcenie o Sport i turystyka o Mieszkania i rewitalizacja o Drogi i infrastruktura 		<p>Potencjalni partnerzy</p> <ul style="list-style-type: none"> o Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej o Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej o Kluby sportowe o Organizacje pozarządowe

<ul style="list-style-type: none"> o Rolnictwo i ochrona środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> o Instytucje kulturalne o Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie o Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych o Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy
<p>Cele Strategii realizowane przez Program</p> <ul style="list-style-type: none"> o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu o Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy o Poprawa jakości i warunków zamieszkania o Poprawa warunków mieszkaniowych i dostępności do infrastruktury technicznej o Poprawa estetyki i optymalizacja wykorzystania przestrzeni o Promocja zdrowego stylu życia o Wspieranie rozwoju infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej 	<p>Korzyści bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poprawa stanu zdrowia mieszkańców o Poprawa stanu kondycji fizycznej mieszkańców o Podnoszenie poziomu edukacji zdrowotnej mieszkańców o Przeciwdziałanie patologiom społecznym, zagrożeniom cywilizacyjnym oraz dysfunkcjom psychofizycznym o Wsparcie sprawnego systemu usług medycznych, dających mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego o Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców o Wydłużenie przeciętnego trwania życia o Poprawa bazy materialnej obiektów służby zdrowia
<p>Rola Urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Wsparcie organizacyjne o Wsparcie finansowe 	<p>Beneficjenci</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy
<p>Przedsięwzięcia realizacyjne</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Przeciwdziałanie uzależnieniom i chorobom społecznym 4.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych, starszych i dotkniętych przemocą 4.3. Rozwijanie aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców 4.4. Szkoły promujące zdrowie 4.5. Wspieranie jednostek leczenia ambulatoryjnego 4.6. Organizacja wolontariatu 4.7. Wspieranie organizacji pozarządowych i instytucji kultury 4.8. Organizacja instytucji skupiających osoby niepełnosprawne intelektualnie i ruchowo 	<p>Przewidywane mierzalne rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> o Spadek liczby osób uzależnionych o Spadek zachorowalności na choroby społeczne o Spadek zachorowalności na choroby cywilizacyjne o Wydłużenie przeciętnego czasu trwania życia o Wzrost liczby osób uprawiających sport

Nazwa programu: Mieszkania i rewitalizacja	Numer programu: 5
<p>Powiązanie z innymi Programami</p> <ul style="list-style-type: none"> o Bezpieczeństwo o Drogi i infrastruktura o Rolnictwo i ochrona środowiska o Promocja, kultura i tożsamość 	<p>Potencjalni partnerzy</p> <ul style="list-style-type: none"> o Spółdzielnie mieszkaniowe o Inwestorzy indywidualni o Właściciele obiektów o Wspólnoty mieszkaniowe o Stowarzyszenia działające na terenie gminy

<p>Cele Strategii realizowane przez Program</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poprawa jakości i warunków zamieszkania o Poprawa warunków mieszkaniowych i dostępności do infrastruktury technicznej o Poprawa estetyki i optymalizacja wykorzystania przestrzeni o Wzmacnianie tożsamości kaszubskiej i rozwój kultury o Rozwój turystyki i rekreacji o Wzrost potencjału turystycznego i tworzenie nowych produktów turystycznych o Rozwój agroturystyki o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 	<p>Korzyści bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poprawa jakości życia i warunków zamieszkania o Eliminacja negatywnych aspektów enklaw ubóstwa o Lepsze wykorzystanie komunalnych zasobów mieszkaniowych o Powstrzymanie odpływu mieszkańców o Stworzenie konkurencyjnej oferty mieszkaniowej dla każdej grupy popytu o Ożywienie rewitalizowanych miejscowości o Podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej o Poprawa estetyki
<p>Rola Urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Wsparcie organizacyjne o Wsparcie finansowe 	<p>Beneficjenci</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy o Turyści
<p>Przedsięwzięcia realizacyjne</p> <p>5.1. Wspieranie budownictwa mieszkaniowego</p> <p>5.2. Tereny pod budownictwo mieszkaniowe</p> <p>5.3. Rewitalizacja centrum Brusy</p> <p>5.4. Rewitalizacja innych miejscowości</p> <p>5.5. Poprawa estetyki gminy</p>	<p>Przewidywane mierzalne rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poprawa jakościowych wskaźników mieszkaniowych o Spadek odpływu mieszkańców o Wzrost liczby nowych mieszkań o Wzrost liczby odnowionych budynków

Nazwa programu: Drogi i infrastruktura		Numer programu: 6
<p>Powiązanie z innymi Programami</p> <ul style="list-style-type: none"> o Oświata i wykształcenie o Sport i turystyka o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zdrowie o Mieszkania i rewitalizacja o Bezpieczeństwo o Rolnictwo i ochrona środowiska o Wsparcie przedsiębiorczości 	<p>Potencjalni partnerzy</p> <ul style="list-style-type: none"> o Przedsiębiorcy o Starostwo Powiatowe (zarządca drogi) o Nadleśnictwa o Gminy sąsiednie o Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego (zarządca drogi) 	

<p>Cele strategiczne realizowane przez Program</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Poprawa jakości i warunków zamieszkania ○ Poprawa warunków mieszkaniowych i dostępności do infrastruktury technicznej ○ Poprawa estetyki i optymalizacja wykorzystania przestrzeni ○ Rozwój sektora przedsiębiorstw ○ Rozwój turystyki i rekreacji ○ Inwestycje ograniczające szkodliwy wpływ gospodarki na środowisko 	<p>Korzyści bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Większa dostępność do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej ○ Racjonalizacja systemu infrastruktury komunalnej ○ Poprawa stanu dróg ○ Poprawa płynności ruchu ○ Poprawa bezpieczeństwa ruchu
<p>Rola Urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wsparcie organizacyjne ○ Wsparcie finansowe 	<p>Beneficjenci</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy ○ Przedsiębiorcy ○ Turyści
<p>Przedsięwzięcia realizacyjne</p> <p>6.1. Poprawa dostępności do sieci wodnej i kanalizacyjnej</p> <p>6.2. Poprawa jakości świadczonych usług wodociągowo-kanalizacyjnych</p> <p>6.3. Poprawa stanu i jakości dróg w mieście</p> <p>6.4. Rozbudowa systemu dróg</p> <p>6.5. Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych</p>	<p>Przewidywane mierzalne rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wzrost liczby podłączeń infrastruktury ○ Wzrost liczby mieszkańców korzystających z infrastruktury komunalnej ○ Wzrost długości dróg o nawierzchni ulepszonej ○ Wzrost długości zmodernizowanych dróg ○ Wzrost długości ścieżek rowerowych

Nazwa programu: Rolnictwo i ochrona środowiska		Numer programu: 7
Powiązanie z innymi Programami <ul style="list-style-type: none"> o Oświata i wykształcenie o Sport i turystyka o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zdrowie o Wsparcie przedsiębiorczości o Drogi i infrastruktura o Promocja, kultura i tożsamość 		Potencjalni partnerzy <ul style="list-style-type: none"> o Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego o Grupy producentów rolnych o Pomorska Izba Rolnicza o Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego o Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska o Nadleśnictwa o Przedsiębiorcy o Zaborski Park Krajobrazowy o Park Narodowy Bory Tucholskie o Organizacje pozarządowe
Cele Strategii realizowane przez Program <ul style="list-style-type: none"> o Wspieranie rozwoju rolnictwa o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu o Wspieranie przekształceń gospodarstw rolnych o Rozwój rolnictwa zrównoważonego / ekologicznego o Rozwój turystyki i rekreacji o Wzrost potencjału turystycznego i tworzenie nowych produktów turystycznych o Rozwój agroturystyki o Ochrona i odnawianie walorów przyrodniczych o Ochrona środowiska przyrodniczego o Podnoszenie świadomości ekologicznej o Inwestycje ograniczające szkodliwy wpływ gospodarki na środowisko o Ochrona rodzimej różnorodności gatunkowej 		Korzyści bezpośrednie <ul style="list-style-type: none"> o Wzrost dochodów rolników o Przemiany jakościowe gospodarstw o Wzrost aktywności grup producenckich o Poprawa jakości wód powierzchniowych i powietrza o Eliminacja nadmiernego hałasu o Wzrost wykorzystania terenów zielonych o Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców o Koordynacja działań na rzecz środowiska o Lepsze wykorzystanie dostępnych środków przeznaczanych na poprawę stanu środowiska o Spadek produkcji odpadów
Rola Urzędu <ul style="list-style-type: none"> o Wsparcie organizacyjne o Wsparcie finansowe 		Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> o Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy o Rolnicy o Turyści
Przedsięwzięcia realizacyjne <ul style="list-style-type: none"> 7.1. Wsparcie przemian jakościowych gospodarstw rolnych 7.2. Promocja produktów rolnych 7.3. Gospodarka odpadami 7.4. Edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych 7.5. Ochrona zasobów przyrody 7.6. Poprawa stanu powietrza i wód 		Przewidywane mierzalne rezultaty <ul style="list-style-type: none"> o Wzrost dochodów z rolnictwa o Spadek poziomu emisji gazów i pyłów o Spadek poziomu zanieczyszczeń wód o Spadek poziomu hałasu o Zwiększenie uzyskanych środków zewnętrznych na ochronę środowiska o Wzrost odzyskiwanych odpadów

Nazwa programu: Wsparcie przedsiębiorczości		Numer programu: 8
Powiązanie z innymi Programami <ul style="list-style-type: none"> ○ Oświata i wykształcenie ○ Sport i turystyka ○ Drogi i infrastruktura ○ Rolnictwo i ochrona środowiska ○ Promocja, kultura i tożsamość 		Potencjalni partnerzy <ul style="list-style-type: none"> ○ Przedsiębiorcy ○ Stowarzyszenia i izby gospodarcze ○ Powiatowy Urząd Pracy ○ Rolnicy
Cele Strategii realizowane przez Program <ul style="list-style-type: none"> ○ Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy ○ Rozwój sektora przedsiębiorstw ○ Rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich firm ○ Wspieranie innowacyjności w gospodarce ○ Wspieranie przemysłu przetwórczego bazującego na lokalnych zasobach leśnych i rolnych ○ Wspieranie rozwoju rolnictwa ○ Wspieranie przekształceń gospodarstw rolnych ○ Rozwój turystyki i rekreacji ○ Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 		Korzyści bezpośrednie <ul style="list-style-type: none"> ○ Większa liczba nowopowstałych firm ○ Lepsza jakość nowopowstałych firm ○ Zwiększenie wskaźnika przetrwania firm ○ Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw ○ Wzrost inwestycji opartych o lokalny kapitał ○ Spadek bezrobocia ○ Aktywizacja zawodowa
Rola Urzędu <ul style="list-style-type: none"> ○ Wsparcie organizacyjne ○ Wsparcie finansowe 		Beneficjenci <ul style="list-style-type: none"> ○ Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy ○ Przedsiębiorcy
Przedsięwzięcia realizacyjne <p>8.1. Startuj w biznes</p> <p>8.2. Rozwijaj biznes</p> <p>8.3. Aktywizacja rynku pracy</p>		Przewidywane mierzalne rezultaty <ul style="list-style-type: none"> ○ Wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich firm ○ Wzrost przychodów mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich firm ○ Wzrost zatrudnienia w sektorze mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich firm ○ Spadek bezrobocia ○ Wzrost wskaźnika przetrwania firm

Nazwa programu: Promocja, kultura i tożsamość		Numer programu: 9
Powiązanie z innymi Programami		Potencjalni partnerzy

<ul style="list-style-type: none"> o Oświata i wykształcenie o Sport i turystyka o Rolnictwo i ochrona środowiska o Wsparcie przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> o PMDK Brusy o stowarzyszenia kulturalne i społeczne z terenu miasta i gminy Brusy o Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna (PROT) o inne instytucje działające na rzecz rozwoju turystyki i promocji o Stowarzyszenie „Turystyczne Kaszuby” o Powiat Chojnicki (Starostwo Powiatowe) o gminy z terenu Powiatu Chojnickiego (Czersk, Chojnice, Konarzyny) o Muzeum Zachodnio – Pomorskie w Bytowie o szkoły z terenu miasta i gminy Brusy o lokalni twórcy ludowi o firmy z terenu gminy brusy o parki (Zaborski Park Krajobrazowy, PN „Bory Tucholskie”)
<p>Cele Strategii realizowane przez Program</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy o Wzmacnianie tożsamości kaszubskiej i rozwój kultury o Wspieranie rozwoju instytucji i imprez kulturalnych o Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu o Wzrost roli Brus jako głównego centrum kultury kaszubskiej na terenie Zaborów o Rozwój turystyki i rekreacji o Wzrost potencjału turystycznego i tworzenie nowych produktów turystycznych o Kreowanie marki 'Brusy' o Współpraca z przedsiębiorcami korzystającymi z marki 'Brusy' 	<p>Korzyści bezpośrednie</p> <ul style="list-style-type: none"> o Rozwój imprez i infrastruktury kulturalnej o Wzrost rangi Brus na regionalnym i krajowym rynku kulturalnym o Wzrost turystyki kulturowej o Wzrost udziału mieszkańców w różnych formach życia kulturalnego miasta o Lepsze wykorzystanie potencjału kulturalnego miasta o Wykreowanie marki 'Brusy'
<p>Rola Urzędu</p> <ul style="list-style-type: none"> o Wsparcie organizacyjne o Wsparcie finansowe 	<p>Beneficjenci</p> <ul style="list-style-type: none"> o Mieszkańcy Miasta i Gminy Brusy o Turyści o Przedsiębiorcy
<p>Przedsięwzięcia realizacyjne</p> <p>9.1. Wspieranie przedsięwzięć kulturotwórczych</p> <p>9.2. Inicjowanie imprez kulturalnych</p> <p>9.3. Wspieranie działań i przedsięwzięć umacniających poczucie tożsamości regionalnej: kaszubskiej i zaborskiej</p> <p>9.4. Wspieranie przedsięwzięć zmierzających do wypromowania w kraju i za granicą miasta i gminy Brusy – budowanie marki „Brusy”</p>	<p>Przewidywane mierzalne rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> o Wzrost liczby imprez kulturalnych o Wzrost liczby uczestników imprez kulturalnych o Nowe obiekty kultury o Wzrost znajomości marki 'Brusy'